

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ТА ПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗЕЙ АПК

МАТЕРІАЛИ
Х Всеукраїнської
науково-практичної конференції

24-25 листопада 2021 р.

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Київ НУХТ 2021

УПРАВЛІННЯ БІОРЕСУРСНИМ ТА ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ СОНЯШНИКУ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

Данкевич А.Є., д-т. екон. наук
Національного університету харчових технологій

Маючи значний аграрний потенціал, будучи світовим лідером у виробництві соняшнику та соняшникової олії Україна продовжує залишатись сировинним придатком світу. Сьогодні тільки з 10% лушпиння соняшнику виробляється електроенергія, решта або спалюється при відкритому вогні або в печах з відносно низьким ККД без дотримання екологічних норм чи продається.

Зміни клімату посприяли масштабному росту посівів соняшнику в Україні, 6,3 млн. га ріллі стали придатні для вирощування соняшнику і дозволили накопити велику кількість побічної продукції, потенціал якої колосальний. Наявне лушпиння соняшнику може забезпечити річну потребу 4,3 млн чоловік в електроенергії, зменшивши при цьому енергозалежність від імпорту газу на 1 млрд м³. При цьому формується нова додана вартість, як мінімум плюс 20% до рентабельності виробництва, поліпшується екологія та економіка. З наявного попелу можна отримати 47 тис. тонн комплексних органічних добрив придатних для використання в органічному виробництві, а це покриття 240 тис.га сільськогосподарських земель, поліпшення їх родючості виробництво екологічно чистих продуктів харчування і вирішення питання утилізації відходів [1, 2].

Відходи соняшнику у вигляді органічних добрив можуть посприяти зменшенню антропогенного впливу на природу, зокрема подолання таких негативних явищ як закислення ґрунтів викликане надмірними дозами внесення мінеральних добрив, зниженню накопичення радіонуклідів в рослинах, оскільки при нестачі калію та кальцію в ґрунті рослини починають інтенсивно поглинати їх «замінники» - цезій і стронцій. Зазначимо, що Чорнобильська аварія призвела до забруднення близько 48 тис квадратних км на території України радіонуклідами ¹³⁷Cs і ⁹⁰Sr .

Модернізація галузі потребує значних ресурсів: виробничих, людських, фінансових. Тільки, інвестиції в отримання альтернативної електроенергії з лушпиння соняшнику, за нашими оцінка обійдуться в \$1,86 млрд. На сьогодні, в промислових масштабах з дотриманням екологічних вимог в Україні, це під силу тільки агрохолдингам. Прикладом є проєкт компанії Кернел по генерації електроенергії потужністю до 338 тис. МВт/год [3, 4].

В рік Україна експортує понад 12 тис т фосфатидного концентрату. В той час як потенційна сировинна база дозволяє виробляти близько 42 тис т. Тобто, потенціал відходів по даному сегменту, з різних причин використовується лише 28%. Лінія для виробництва 8 т/добу фосфатидного

концентрату (по готовому продукту) буде коштувати 2 млн доларів. Орієнтовні інвестиції в модернізацію галузі оцінюються у 30 млн дол.

При спалюванні лушпиння соняшнику виділяється в 1,7 рази менше діоксиду вуглецю порівняно з природним газом, що сприяє зменшенню викидів та поліпшенню екологічної ситуації.

Гранульований попіл – екологічно чисте добриво, бо містить значно менше таких токсичних елементів як свинець, кадмій, миш'як, фтор в порівнянні з вмістом цих токсинів в традиційних добривах. З 1 тонною гранульованого попелу у ґрунт може бути внесено від 85,1 кг кальцію, від 49,7 кг магнію, від 37,5 кг сірки, 51 кг загального фосфору, від 209,8 кг загального калію.

Потенціал України по попелу лушпиння соняшнику оцінюється в 50 тис т за підсумками 2020 року. Добрив із попелу при цьому виробляється близько 12 тис т або 30% від сировинної бази. Лінія для виробництва 5 тис т добрив буде коштувати орієнтовано 1 млн доларів. Приблизні інвестиції в модернізацію галузі, з врахування розбудови інфраструктури оцінюються в 10 млн дол. Перепоною у реалізації даних планів є незадовільна якість сировини. Основними причинами цього є: відсутність сучасних котельнь, належної інфраструктури для її зберігання в місцях її формування та логістичні труднощі пов'язані із її доставкою до місць переробки [5].

Для реалізації конкурентних переваг необхідна конструктивна більш прогнозована державна політика у сфері ВДЕ, яка за умов світової економічної кризи повинна стати пріоритетом у системі економічних перетворень. У першу чергу, це стосується розробки стратегії розвитку сектору; удосконалення законодавства та врегулювання відносин власності; вільного доступу кредитування розвитку інфраструктури ринку та розробка шкали мотивів для інвесторів, в першу чергу тих, що вкладають кошти в інноваційні проекти її розвитку.

Література

1. A. Dankevych, O. Sosnovska, N. Dobrianska, L. Nikolenko, Yu. Mazur, K. (2021) Ingram Ecological and economic management of innovation activity of enterprises. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 5, 112-118. <https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-5/118>
2. Dankevych A. Analysis of the investment potential of enterprises in the agricultural sector of the economy. *Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*. – 2017. – Vip. 3. – P. 37-42. – Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2017_3_8.
3. Dankevych A. Forming and efficiency of functioning of agrokholdings. Kyiv: NNTs «IAE», 2012, 36 p. <http://eztuir.ztu.edu.ua/handle/123456789/7776?locale-attribute=ru>.
4. Данкевич А.Є. Організаційно-економічні складові раціонального господарювання. *Економіка АПК*. – 2011. – № 6. – С. 22–27.

5. Данкевич А.Є. Ефективність використання виробничих ресурсів в умовах корпоратизації. АгроІнКом. – 2011. – № 7-9. – С. 122–125.